

Малахов В.А.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Харківський інститут Державного вищого навчального закладу
Університет банківської справи м. Харків, Україна

Голікова І.О.

Студентка 4 курсу, напряму підготовки «Облік і аудит»,
Харківський інститут Державного вищого навчального закладу
Університет банківської справи м. Харків, Україна

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

У наш час аудит виступає в ролі незалежного, ефективного виду контролю фінансово господарської діяльності суб'єктів економіки. Однією з актуальних проблем, яка виникла на сучасному етапі вітчизняного аудиту, пов'язана з формуванням специфічних і галузевих методик проведення аудиторської перевірки фінансової оренди основних засобів, є теоретична та методична основа її проведення. На сьогодні виникла проблема відсутності самостійної методики аудиторської перевірки фінансової оренди основних засобів, яка виступала б методичними рекомендаціями для аудиторів при проведенні перевірок орендних операцій у орендодавця і орендаря. У зв'язку з недостатньою вивченістю цього питання і зростає потреба поглиблено досліджувати організацію внутрішнього аудиту фінансової оренди основних засобів.

Реалізація внутрішнього контролю орендних операцій є важливим елементом організації ефективної системи внутрішнього контролю орендних витрат, що надають змогу зменшити трудомісткість контрольних процедур та забезпечить своєчасне реагування управлінського персоналу на виникнення відхилень та порушень в частині витрат на утримання орендованого майна та пошуку шляхів їх усунення.

На сьогоднішній день відсутня самостійна методика аудиторської перевірки орендних операцій з основними засобами. Для вітчизняної практики найважливішими є розробки та дослідження щодо організації і методики аудиту М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Г.М. Давидова, Н.І. Дорош, Л.П. Кулаковської, Ю.В. Пічи, О.А. Петрик, О.Ю. Редька, В.С. Рудницького, В.О. Шевчука, Б.Ф. Усача, Н.М. Проскуріної та інших українських вчених. Досвід країн з розвиненою ринковою економікою розкривається в роботах відомих зарубіжних вчених: Р. Адамса, Е.А. Аренса, Дж.К. Лоббек, Р. Монтгомері, Дж.К. Робертсона та ін.

Виходячи з визначення аудиту, зазначеного в ЗУ «Про аудиторську діяльність», можна сформувати ціль аудиту фінансової оренди основних засобів, яка представляє собою формування думки про правильність орендних операцій на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності. Для досягнення поставленої мети слід сформувати послідовність аудиту фінансової оренди основних засобів та визначити методику його здійснення.

Перший етап включає в себе формування повноважень суб'єктів контролю, кола завдань та визначення питань, які потребують детальної уваги при перевірці об'єктів внутрішнього контролю орендних операцій. Т.В. Кирик [3] пропонує поділ суб'єктів контролю наступним чином (табл.1).

Таблиця 1

Суб'єкти організації внутрішнього контролю орендних операцій

Рівні суб'єктів контролю	Загальні функції
I. Власник (керівник) підприємства	Контроль за дотриманням господарського та податкового законодавства (в частині укладання договорів оренди), ефективності функціонування системи внутрішнього контролю орендних виплат та прийняття управлінських рішень щодо застосування заходів профілактики відхилень та порушень
II. Бухгалтерський контроль	Контроль за достовірністю та своєчасністю документального забезпечення відображення в системі бухгалтерського обліку господарських операцій з оренди державного та комунального майна (постановка на облік орендованого майна, нарахування орендних платежів, графік їх виплат, відображення витрат на утримання орендованого майна), їх відповідність положенням облікової політики
III. Центри відповідальності	Контроль в межах певного структурного підрозділу за виконанням обов'язків підлеглих, доцільністю понесення орендних витрат; визначення недоліків організації утримання орендованих основних засобів праці на підприємстві, визначення доцільності споживання орендованих матеріальних ресурсів
IV. Центри виникнення витрат	Контроль на робочому місці (самоконтроль) за дотриманням норм та нормативів в процесі експлуатації орендованого майна, а також виконанням розпоряджень управлінського персоналу

Другий етап визначає дотримання нормативно-правового законодавства на підставі діючих законів: Господарський, Цивільний, Бюджетний та Податковий кодекси України, Закон України “Про оренду державного та комунального майна” № 2269-XII від 10.04.1992 р. зі змінами та доповненнями[1].

Третій етап включає в себе збір та аналіз інформації на підставі первинних документів, реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, управлінської звітності, яка формує фінансову звітність підприємства.

Четвертий етап передбачає вибір методів внутрішнього контролю (документальний та фактичний контроль).

Завдяки документальним та фактичним методам контролю забезпечується найважливіший – методичний – етап внутрішнього контролю орендних операцій, який полягає у контролі оцінки орендованих основних засобів, встановленні їх належності, перевірці достовірності облікових записів за основними засобами і залишків за ними у балансі, перевірці правильності нарахування зносу основних засобів і визначенні витрат на їх ремонт.

На п'ятому етапі на основі виявлених відхилень та порушень аудитор оформляє результат внутрішнього контролю орендних операцій у Звіті про результати здійснення внутрішнього контролю щодо перевірки орендних виплат, обов'язковою складовою якого є пропозиції щодо усунення встановлених недоліків.

Дослідивши питання контролю операцій з оренди нерухомого майна можна зробити висновок, що ефективно організований контроль та налагоджена його методика здійснення дають змогу своєчасно отримати інформацію про технічний стан орендованих об'єктів державної та комунальної власності управлінському персоналу для підвищення економічної вигоди від його експлуатації, утримання або вибуття.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про оренду державного та комунального майна” від 10.04.1992 р. № 2269-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2269-12>.
2. Бутинець Т.А. Класифікація господарського контролю: міф чи реальність? / Т.А. Бутинець // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – № 1 (55). – С. 12-17
3. Кирик Т.В Методика проведення внутрішнього контролю орендних операцій майна комунальної власності / Т.В. Кирик // Вісник ЖДТУ. Випуск 1 (22). – 2012 – С. 38
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.1993 № 923 “Про Методику розрахунку і порядок використання плати за оренду майна державних підприємств та організацій” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/923-93-%D0%BF>.